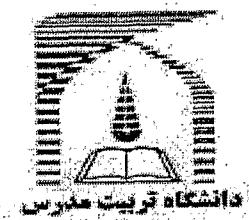

١١٨ -

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد علوم اقتصادی

تقاضای تماشای مسابقات لیگ برتر فوتبال در ایران در
فصل ۱۳۸۴/۸۵

نازلی گلچین فر

استاد راهنما :
دکتر حسین صادقی

۱۳۸۷/۰۱/۲۵

استاد مشاور :
دکتر حسین اصغرپور

اسفند ۱۳۸۶

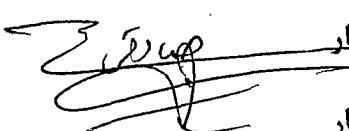
۱۰۱۰

به نام خدا

۴۳۹۲۷

تاییدیه اعضای هیات داوران در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیات داوران نسخه نهایی پایان نامه کارشناسی ارشد خانم نازلی گلچین فر تحت عنوان " تقاضای تماشای مسابقات لیگ برتر فوتبال در ایران در فصل ۱۳۸۴-۸۵" را از نظر فرم و محتوا بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کند.

اعضای هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
۱- استاد راهنمای	دکتر حسین صادقی سقدل	استادیار	
۲- استاد مشاور	دکتر حسین اصغر پور قورچی	استادیار	
۳- استاد ناظر	دکتر نادر مهرگان	استادیار	
۴- استاد ناظر	دکتر علیرضا ناصری	استادیار	
۵- نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر علیرضا ناصری	استادیار	

دستورالعمل حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی

دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاستهای پژوهشی دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانشآموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عنوانین پایان‌نامه، رساله و طرحهای تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد ذیل را رعایت نمایند:

ماده ۱ - حقوق مادی و معنوی پایان‌نامه‌ها/ رساله‌های مصوب دانشگاه متعلق به دانشگاه است و هرگونه بهره‌برداری از آن باید با ذکر نام دانشگاه و رعایت آیین‌نامه‌ها و دستورالعملهای مصوب دانشگاه باشد.

ماده ۲ - انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی می‌باید به نام دانشگاه بوده و استاد راهنمای نویسنده مسئول مقاله باشند. تبصره: در مقالاتی که پس از دانشآموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳ - انتشار کتاب حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با مجوز کتبی صادره از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه‌های مصوب انجام شود.

ماده ۴ - ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنمای یا مجری طرح از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵ - این دستورالعمل در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۴/۲۵ در شورای پژوهشی دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است و هرگونه تخلف از مفاد این دستورالعمل از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری خواهد بود.

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱ در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲ در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:
«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد / رساله دکتری نگارنده در رشته است
که در سال در دانشکده دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم / جناب آقای دکتر و مشاوره سرکار از آن دفاع شده است.»

ماده ۳ به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴ در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵ دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفاده حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقيف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶ اینجانب نازلی طبع فر دانشجوی رشته علوم اقتصادی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: نازلی طبع فر

تاریخ و امضا:

۱۷/۱/۲۵

تقدیم به نخستین مریبانم در زندگی

پدر و مادر بزرگوارم

به پاس حمایتهای همیشگی و زحمات بیدریغشان

تقدیر و تشکر

با سپاس به درگاه ایزد منان

از استاد گرامی جناب آقای دکتر حسین صادقی که راهنمایی این پایان نامه را بر عهده داشتند
و جناب آقای دکتر حسین اصغر پور که استاد مشاور این پایان نامه بودند، نهایت تشکر و سپاسگزاری
را دارم.

از استاد گرامی جناب آقای دکتر محمد احسانی که با صبر و حوصله همواره پاسخگوی
سوالاتم بودند سپاسگزارم.

و از خواهر عزیزم شادی گلچین فر که کمکهای علمی او در تمام دوران تحصیل و بخصوص در
نوشتن این پایان نامه گره گشای مشکلاتم بوده است کمال تشکر را دارم.

چکیده:

صنعت ورزش دارای محصولات متعددی است که مسابقات ورزشی یکی از مهمترین آنها می‌باشد. در جهان علیرغم ایجاد منابع درآمدی جدید اما همچنان بليط فروشی یکی از سه منبع عمده درآمدی برای تیمهای ورزشی می‌باشد. در فوتبال ایران باشگاههایی مانند استقلال و پیروزی گاه تا ۹۰ هزار نفر تماشاگر را به ورزشگاهها می‌کشانند اما حتی با وجود تماشاگران زیاد این تیمهای متوسط حضور تماشاگران لیگ نزدیک به ۱۰ هزار نفر در هر بازی است اما تیمهای معمولی در اروپا حداقل متوسط ۳۰ هزار تماشاگر در هر بازی را دارا می‌باشند بنابراین عملاً اکثر تیمهای در ایران از این منبع درآمدی محروم هستند. آگاهی و شناخت عوامل موثر بر تقاضای مسابقات ورزشی می‌تواند نقش بسزایی در افزایش درآمد تیمهای ورزشی ایفا نموده و مدیران ورزش را در امر برنامه ریزی صحیح و دقیق یاری نماید.

هدف اصلی این تحقیق بررسی عوامل تاثیرگذار بر تقاضای تماشای لیگ برتر فوتبال ایران می‌باشد. بدین منظور تابع تقاضای تماشای لیگ برتر فوتبال ایران در فصل ۸۴/۸۵ معرفی و تبیین و سپس به روشهای مناسب اقتصاد سنجی تخمین زده شده است. نتایج تحقیق دلالت بر این دارد که: مسابقه فوتبال کالایی پست محسوب می‌شود؛ همچنین تقاضای تماشای فوتبال رابطه معکوس با جمعیت شهر محل برگزاری مسابقه دارد. تعداد تماشاگران در اواخر فصل کاهش می‌یابد زیرا به علت نبودن یک رقابت نزدیک بین تیمهای، عدم اطمینان از نتیجه در تعیین تقاضای مسابقات موثر نیست. همچنین نتایج بدست آمده دال بر این است که طی دوره مورد بررسی، عملکرد تیم میزبان در فصل قبل، وجود تیمهای استقلال و پیروزی در مسابقه، تعطیلات آخر هفته و مسابقات شهر آورد دارای تاثیر مثبت و معنی دار بر تعداد تماشاگران لیگ برتر فوتبال ایران بوده است.

واژگان کلیدی: صنعت ورزش، تقاضای فوتبال، لیگ برتر، ایران

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

۲	۱ - مقدمه .....
۳	۱ - ۲ - بیان مسئله .....
۴	۱ - ۳ - ضرورت انجام تحقیق .....
۵	۱ - ۴ - سوالات تحقیق .....
۶	۱ - ۵ - فرضیه های تحقیق .....
۶	۱ - ۶ - اهداف تحقیق .....
۶	۱ - ۷ - روش تحقیق .....
۷	۱ - ۸ - محدودیتهای تحقیق .....
۷	۱ - ۹ - ساختار تحقیق .....

فصل دوم: مروری بر مطالعات تجربی

۱۰	۱ - ۲ - مقدمه .....
۱۱	۱ - ۲ - مطالعات اقتصادی انجام شده در مورد تقاضای مسابقات ورزشی .....
۱۲	۱ - ۲ - ۱ - مروری بر مطالعات انجام شده .....
۲۱	۱ - ۲ - ۱ - ۱ - بررسی چند مدل .....
۲۸	۱ - ۳ - جمع بندی .....

فصل سوم: درآمدزائی در فوتبال

۳۰	۳ - ۱ - مقدمه .....
۳۰	۳ - ۲ - تاریخچه پیدایش فوتبال .....
۳۱	۳ - ۲ - ۱ - تاریخچه فوتبال در ایران .....
۳۲	۳ - ۲ - ۱ - ۱ - تاریخچه لیگ فوتبال در ایران .....
۳۳	۳ - ۳ - صنعت فوتبال و درآمدزائی .....
۳۵	۳ - ۳ - ۱ - صنعت فوتبال در انگلستان .....
۳۷	۳ - ۳ - ۲ - صنعت فوتبال در ایتالیا .....

۳۸	۱ - ۲ - ۳ - ۳ - منابع درآمدی در فوتبال ایتالیا
۴۱	۳ - ۳ - ۳ - تیمهای اروپایی و بلیط فروشی
۴۲	۴ - ۳ - ۳ - تیمهای ایرانی و منابع اصلی کسب درآمد

فصل چهارم: مبانی تئوریک تحقیق

۴۵	۱ - مقدمه
۴۵	۲ - محصول
۴۶	۱ - ۲ - ۴ - باشگاههای ورزشی
۴۷	۲ - ۲ - ۴ - لیگهای ورزشی
۴۸	۳ - ۲ - ۴ - ساختار بازار محصول
۴۸	۳ - ۳ - تقاضا
۴۹	۱ - ۳ - ۴ - تئوری تقاضا
۵۰	۲ - ۳ - ۴ - منحنی تقاضا
۵۱	۳ - ۳ - ۴ - عوامل موثر بر تقاضا
۵۲	۱ - ۳ - ۳ - ۴ - ترجیحات مصرف کننده
۵۲	۲ - ۳ - ۳ - ۴ - عوامل اقتصادی
۶۱	۳ - ۳ - ۳ - ۴ - ویژگیهای رقابت ورزشی
۶۶	۴ - ۳ - ۳ - ۴ - شرایط برگزاری مسابقه
۶۷	۴ - جمع بندی

فصل پنجم: تبیین و تخمین مدل

۶۹	۱ - ۵ - مقدمه
۶۹	۲ - ۵ - معرفی متغیرهای مدل
۶۹	۱ - ۲ - ۵ - ترجیحات مصرف کننده
۷۰	۲ - ۲ - ۵ - عوامل اقتصادی
۷۱	۳ - ۲ - ۵ - ویژگیهای رقابت ورزشی
۷۴	۴ - ۲ - ۵ - شرایط برگزاری مسابقه
۷۵	۳ - ۵ - داده های تحقیق
۷۶	۴ - ۵ - ساختار مدل
۷۷	۱ - ۴ - ۵ - مدل بهینه
۷۷	۱ - ۱ - ۴ - ۵ - آزمون نرمال بودن

۷۸	..... آزمون ناهمسانی واریانس	۵ - ۴ - ۱ - ۲ - ۱ - آزمون
۷۸	..... آزمون رمزی	۵ - ۴ - ۱ - ۳ - آزمون
۷۹	..... آزمون پایداری ضرایب	۵ - ۴ - ۱ - ۴ - آزمون
۸۱	..... حذف متغیرهای بی معنی	۵ - ۴ - ۲ - ۲ - حذف
۸۵	..... جمع بندی	۵ - ۵ - جمع

فصل ششم: نتیجه گیری و پیشنهادات

۸۷	..... مقدمه	۶ - ۱ - مقدمه
۸۸	..... نتیجه گیری	۶ - ۲ - نتیجه گیری
۸۸	..... بررسی فروض مطالعه	۶ - ۲ - ۱ - بررسی
۸۹	..... سایر نتایج	۶ - ۲ - ۲ - سایر نتایج
۹۱	..... پیشنهادات	۶ - ۳ - پیشنهادات
۹۳	..... توصیه برای مطالعات بیشتر	۶ - ۴ - توصیه
۹۵	..... منابع	منابع .....
۱۰۲	..... ضمائم	ضمائم .....
۱۲۰	..... چکیده انگلیسی	چکیده انگلیسی .....

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جدول (۱-۲): نتایج تخمین مدل برد ۲۳
جدول (۱-۳): تفکیک درآمد در مهمترین لیگهای فوتبال اروپا در فصل ۱/۰۰ ..... ۲۴
جدول (۲-۳): درآمد حاصل از تبلیغ روی پیراهن در لیگ انگلستان فصل ۷/۰۶ ..... ۳۶
جدول (۳-۳): تعداد تماشاگران در پر طرفدارترین تیمهای لیگ برتر انگلستان ۳۷
جدول (۴-۳): تعداد تماشاگران در پر طرفدارترین تیمهای ایتالیایی ۳۸
جدول (۵-۳): درآمد حاصل از تبلیغ روی پیراهن در لیگ ایتالیا در فصل ۶/۰۵ ..... ۴۰
جدول (۶-۳): پردرآمدترین تیمهای اروپایی در فصل ۶/۰۵ ..... ۴۱
جدول (۱-۵): نتایج آزمون نرمال بودن ۷۷
جدول (۲-۵): نتایج آزمون ناهمسانی واریانس وایت ۷۸
جدول (۳-۵): نتایج آزمون رمزی ۷۹
جدول (۴-۵): نتایج تخمین تابع تقاضای تماشای لیگ برتر ۸۰
جدول (۵-۵): نتایج تخمین تابع تقاضای تماشای لیگ برتر پس از حذف دو متغیر ۸۱
جدول (۶-۵): نتایج آزمون متغیرهای حذف شده ۸۲
جدول (۷-۵): نتایج آزمون متغیرهای اضافه شده ۸۲
جدول (۸-۵): نتایج تخمین مدل نهایی تقاضای تماشای لیگ برتر ۸۳
جدول (۹-۵): نتایج آزمون رمزی برای مدل نهایی ۸۴
جدول (۱۰-۵): نتایج آزمون ناهمسانی واریانس برای مدل نهایی ۸۴
جدول (۱۱-۵): نتایج آزمون خودهمبستگی برای مدل نهایی ۸۴

فهرست نمودارها

عنوان صفحه

نمودار(۱-۴): منحنی تقاضا	۵۱
نمودار(۲-۴): کششهای قیمتی	۵۴
نمودار (۳-۴): اثر افزایش درآمد بر تقاضای کالای عادی	۵۷
نمودار (۴-۴): اثر افزایش درآمد بر تقاضای کالای پست	۵۸
نمودار (۴-۵): اثر افزایش نرخ بیکاری بر تقاضای مسابقات ورزشی	۶۱
نمودار (۴-۶): اثر درصد برد تیمها بر تعداد تماشاگران	۶۲
نمودار (۷-۴): اثر افزایش در توازن رقابتی بر تقاضای مسابقات ورزشی	۶۵
نمودار(۱-۵): نتایج آزمون CUSUM	۷۹
نمودار(۲-۵): نتایج آزمون CUSUM برای مدل نهایی	۸۵

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

امروزه ورزش یکی از اموری است که به عناوین مختلف در جهان مطرح شده و گروه زیادی به اشکال گوناگون با آن سروکار دارند. برخی از مردم، ورزشکار حرفه ای اند و گروهی ورزشکار آماتور، گروهی طرفدار و علاقمند به ورزش و دیدن برنامه ها، مسابقات و نمایشگاهی ورزشی بوده و عده ای نیز از راه ورزش امور زندگی خویش را می گذرانند. وزارت خانه ها و ادارات ورزشی فراوانی تاسیس شده و مخارج زیادی صرف ورزش، ساختن استادیومها، مجتمع ها و باشگاههای ورزشی و نیز تهیه وسایل و لباسهای ورزشی و یا تماشای مسابقات ورزشی می شود. بخش های قابل توجهی از برنامه های تلویزیون، رادیو، مجلات و سایر رسانه های گروهی، به ورزش و اخبار ورزش اختصاص دارد و به طور کلی ورزش یکی از اموری است که در جهان به صورت جدی مطرح بوده و از جهات مختلف دارای اهمیت می باشد.

وجود خیل مشتاقان ورزش در مسابقات ورزشی، هواداران متعصب و پروپا قرص تیمهای ورزشی و نیز هواداران سلامتی و تندرستی که بی وقفه خواهان خدمات مناسب، سریع و متنوع ورزشی می باشند، باعث شده که ورزش به عنوان یک صنعت پر طرفدار و پر درآمد در جهان شناخته شود. کیفیت و کمیت این صنعت در کشورهای مختلف به اندازه و دامنه تولید ((محصولات ورزشی)) در آن کشور بستگی دارد. رویدادها، اطلاعات، آموزش، کالاها و خدمات ورزشی به عنوان ۴ دسته مختلف محصولات ورزشی می توانند بر تولید ناخالص داخلی و ارزش افزوده هر کشور تاثیر بسزایی داشته باشند.

یکی از مهمترین بخش‌های اقتصاد ورزش مربوط به ورزش‌های تیمی حرفه‌ای می‌باشد. فعالیتهای باشگاههای ورزشی حرفه‌ای در چارچوب این بخش از صنعت ورزش قرار می‌گیرد. یکی از اهداف اصلی مدیران و مالکان باشگاههای ورزشی افزایش تعداد هواداران تیم خود می‌باشد. آنها تمایل دارند که تعداد تماشاگران در استادیومها افزایش یابد تا از فواید مادی و معنوی حضور آنها منتفع گردند.

در این تحقیق به دنبال آن هستیم که ضمن معرفی عوامل موثر بر حضور تماشاگران در مسابقات ورزشی، تابع تقاضای لیگ برتر فوتبال در ایران را برآورد و مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم.

۱ - ۲ - بیان مسئله

یکی از محصولات اصلی ورزش‌های تیمی حرفه‌ای مسابقه یا رقابت ورزشی می‌باشد. تولیدکننده این محصول تیمهای همان باشگاههای ورزشی هستند. برای ایجاد یک مسابقه ورزشی احتیاج به دو تیم است. در اقتصاد ورزش هیچ تولیدکننده‌ای (تیمی) نمی‌تواند بدون کمک سایر تولیدکنندگان (تیمهای مخصوصی) تولید کند.

تقاضا برای مسابقات ورزشی به دو دسته تقسیم می‌شود:

۱ - تقاضای مستقیم: این تقاضا زمانی وجود دارد که مصرف کننده از مسابقه ورزشی مطلوبیت کسب کند. انواع تقاضای مستقیم عبارتند از:

الف) تقاضا برای حضور در استادیوم ورزشی برای مشاهده رقابت

ب) تقاضا برای مشاهده از طریق تلویزیون

۲ - تقاضای مشتق شده: این تقاضا زمانی وجود دارد که مسابقه ورزشی به عنوان داده در تولید کالاها و خدمات دیگر به کار رود. برای مثال موسسات تبلیغاتی که برای تبلیغ محصول مورد نظر خود چه در داخل استادیوم و چه از طریق زیرنویس‌های تلویزیونی از آن مسابقه استفاده می‌کنند.

لیگ برتر فوتبال یکی از رقابت‌هایی است که در ایران به صورت حرفه‌ای برگزار می‌شود. بررسی روند تقاضای این مسابقات نشان می‌دهد که در سالهای اخیر شاهد کاهش تعداد تماشاگران بوده ایم که این امر نمی‌تواند برای فوتبال ایران که در آغاز مسیر حرفه‌ای شدن است مناسب باشد زیرا تیمهای ورزشی احتیاج به حمایت دارند و حضور تماشاگران می‌تواند یکی از عوامل موفقیت این تیمهای باشد زیرا حضور آنها هم می‌تواند در نتیجه گیری تیمهای موثر باشد و هم می‌تواند برایشان یک منبع مالی به حساب آید. تقاضای فوتبال در ایران به طور عمده تحت تاثیر چه عواملی است و جهت ارتباط این متغیرها با تقاضای فوتبال چگونه است؟ سؤال مهمی است که در این تحقیق سعی می‌شود با روشهای اقتصاد سنجی بدان پاسخ مناسبی ارایه شود.

۱-۳- ضرورت انجام تحقیق

شناخت ماهیت و عوامل موثر بر تقاضای مسابقات یکی از مهمترین مباحث در تحلیل بازارهای ورزشی حرفه‌ای می‌باشد. مدیران و مالکان تیمهای و اجراءکنندگان لیگهای ورزشی نمی‌توانند قضاوت درستی بدون داشتن اطلاعاتی درباره تقاضا در مورد مسابی که برایشان مهم است انجام دهند. در اقتصاد ورزش تولیدکنندگان (تیمهای) اهدافی را دنبال می‌نمایند. هدف مالکان باشگاهها یا مدیران تیمهای حداکثر نمودن سود خود و همچنین حداکثر کردن درصد برد تیمشان می‌باشد. برای رسیدن به هریک از این اهداف در وهله اول احتیاج است که درآمد تیمهای حداکثر شود و یا حداقل این درآمد افزایش یابد. کسب درآمد بستگی به تصمیم گیری درباره برخی موضوعات دارد که تقاضا یکی از این موضوعات می‌باشد. برای مثال درآمد حاصل از بلیط فروشی رقابت‌های تیم مورد نظر می‌تواند یک منبع درآمدی مهم برای آن باشگاه باشد بنابراین تیمهای ورزشی باید بدانند که چگونه عوامل متعدد نظیر قیمت بلیط و شرایط روز برگزاری مسابقه و ... بر حضور تماشاگران تاثیرگذار است.

استفاده از حمایت کننده های مالی^۱ یکی دیگر از روش هایی است که می توان از طریق آن در صنعت ورزش کسب درآمد نمود. یکی از ملاحظات اولیه این افراد این است که بتوانند محصولات یا خدمات خود را به تعداد زیادی از افراد معرفی کنند. از این رو افزایش تعداد تماشاگران منجر به تحقق این خواسته آنها می شود.

یکی از اهداف اصلی لیگ های ورزشی حداکثر کردن جذابیت برای تماشاگران می باشد که این هدف از طریق شناخت دقیقتر عوامل تاثیر گذار بر تقاضا میسر می گردد. برای مثال اداره کنندگان لیگ که مسئولیت طراحی و برنامه ریزی رقابت های ورزشی را برعهده دارند، باید موضوعاتی نظیر اینکه جایگاه جغرافیایی تیمهای لیگی چگونه بر تعداد تماشاگران حاضر در استادیومها تاثیرگذار است را بدانند و در نظر بگیرند.

با شناخت عوامل تاثیر گذار و رابطه آنها با تقاضای فوتبال به راحتی می توان با برنامه ریزی صحیح و کنترل متغیرهای تاثیر گذار، تقاضای فوتبال را افزایش داد. بنابراین شناخت عوامل موثر بر تقاضای این مسابقات می تواند هم به مسئولین رده بالای ورزش و هم به مسئولین تیمهای فوتبال ایران کمک کند تا با برنامه ریزی و رفع نقاط احتمالی زمینه ساز حضور تماشاگران در رقابت های لیگ برتر فوتبال شوند.

۱ - ۴ - سوالات تحقیق

- ۱ - رابطه بین تقاضای مسابقات لیگ برتر فوتبال با جمعیت شهر محل برگزاری مسابقه چگونه است؟
- ۲ - رابطه بین تقاضای مسابقات لیگ برتر فوتبال با برگزاری مسابقات در تعطیلات چگونه است؟

¹ Sponsorship

۳ - رابطه بین تقاضای مسابقات لیگ برتر فوتبال با حضور دو تیم استقلال یا پیروزی چگونه است؟

۱-۵- فرضیه های تحقیق

در این تحقیق ۳ فرضیه به شرح ذیل مطرح شده است:

- تقاضای مسابقات لیگ برتر فوتبال رابطه مستقیم با جمعیت شهر محل برگزاری مسابقه دارد.
- تقاضای مسابقات لیگ برتر فوتبال رابطه مستقیم با برگزاری مسابقات در تعطیلات دارد.
- تقاضای مسابقات لیگ برتر فوتبال رابطه مستقیم با حضور دو تیم استقلال یا پیروزی دارد.

۱-۶- اهداف تحقیق

هدف اصلی این تحقیق بررسی عوامل موثر بر تقاضای تماشای مسابقات لیگ برتر فوتبال در ایران است. به عبارت دیگر، این تحقیق به دنبال این است که با استفاده از مباحث تئوریکی و مطالعات تجربی، عوامل مهم تاثیر گذار بر تقاضای مسابقات ورزشی را شناسایی نموده و سپس با بهره گیری از روشهای اقتصاد سنجی و استفاده از مشاهدات آماری ایران مدل مناسب برای تقاضای مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران را بدست آورد و در نهایت بتواند راهکارها و پیشنهادات مناسبی برای افزایش تعداد تماشاگران در مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران ارایه نماید.

۱-۷- روش تحقیق

در تحقیق حاضر ضمن استفاده از روش اسنادی جهت بررسی ادبیات موضوع از ابزارهای تحلیلی نیز برای رسیدن به نتایج کاربردی استفاده می شود. در ابتدا با استفاده از اسناد و مدارک موجود در سایتهای علمی، کتابخانه ها و اینترنت به شناخت مدلها و عوامل تاثیر گذار بر تقاضای

مسابقات ورزشی پرداخته می شود. در مرحله بعد جهت رسیدن به نتایج کاربردی مورد فرض در تحقیق باید معادله تقاضای مسابقات فوتبال را استخراج نمود لذا جهت رسیدن به این منظور بعد از تعیین متغیرهای موثر در فوتبال ایران، آمارهای مربوط به آنها استخراج می شوند و در نهایت معادله تقاضای مسابقات لیگ برتر فوتبال در ایران تخمین زده می شود.

۱ - ۸- محدودیتهای تحقیق

- ۱ - نبودن پژوهش‌های انجام گرفته شده در این زمینه در داخل کشور موجب گردیده است که امکان دسترسی به اطلاعات طبقه بندی شده در این زمینه به سختی وجود داشته باشد.
- ۲ - کمبود کتب منشر شده در زمینه اقتصاد ورزش نسبت به سایر زمینه‌های اقتصاد موجب ایجاد مشکل در دسترسی به اطلاعات تئوریک گردیده است.
- ۳ - گرددآوری داده‌های دقیق تعداد-تماشاگران به سختی امکان پذیر است و منابع محدودی در این زمینه موجود می باشد.
- ۴ - نبودن پژوهش‌های انجام گرفته شده در ایران، سبب شده است که امکان مقایسه نتایج و یافته‌های این تحقیق با نتایج تحقیقات مشابه ایرانی مقدور نباشد و از این رو اعتبار یافته‌های این تحقیق بر اساس مطالعات دیگر مورد داوری قرار نگیرد.

۱ - ۹- ساختار تحقیق

ادامه این تحقیق به شکل زیر سازماندهی شده است. در فصل دوم مطالعات تجربی مورد بررسی قرار می گیرد. در فصل سوم ضمن بررسی تاریخچه فوتبال در ایران و جهان، مروری نیز بر اوضاع صنعت فوتبال در جهان با تأکید بر روش‌های درآمدزایی در این صنعت انجام می گیرد. در فصل چهارم سعی خواهد شد ضمن آشنایی با محصول اصلی ورزش‌های تیمی حرفه‌ای، مروری بر تئوری تقاضا نیز